

VU Research Portal

Tim Keller: De gelovige is zelf redelijk in zijn geloof

Stoker, W.

published in
Christelijk Weekblad
2009

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Stoker, W. (2009). Tim Keller: De gelovige is zelf redelijk in zijn geloof. *Christelijk Weekblad*, 3.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Tim Keller: de gelovige is zelf redelijk in zijn geloof

Tim Keller is de succesvolle predikant van de *Redeemer Presbyterian Church* in New York City. Hij slaagt erin vele jonge sceptische intellectuelen te winnen voor de kerk. Zijn boek *In alle redelijkheid: christelijk geloof voor welwillende sceptici*, waar ik in dit artikel aandacht voor vraag, stond acht weken op de bestsellers lijst van *the New York Times*. Dat is een hele prestatie voor een apologetiek van het christelijk geloof. Het knappe van dit boek is dat Keller voor een breed publiek ingewikkelde zaken eenvoudig weet uit te leggen. Hij kent de literatuur over de christelijke apologetiek goed. Wel is het allemaal wat hapklaar. Het komt mij wat komisch over als hij in de epiloog zijn methode om iemand te winnen voor het geloof uitlegt alsof het gaat om de verkoop van een nieuw wasmiddel.

Kellers aanpak

Keller gaat eerst in op de bezwaren tegen het christelijk geloof. Hij laat zien dat de argumenten van Richard Dawkins en andere hedendaagse bestrijders van het christelijk geloof niet overtuigend zijn. Keller vertolkt de twijfel van de gelovige over allerlei zaken en geeft in kort bestek antwoord op vragen als hoe zit het met de andere godsdiensten. Hoe zit het met het kwaad en het lijden? Hoe kan een liefdevolle God oordelen en straffen? Waarom zou ik de opstanding van Christus geloven? Hij legt ook positief uit waarom het redelijk is te geloven. Als gelovige vaart Keller daarbij een middenkoers en wijst hij zowel het fundamentalisme als ook het liberalisme af. Hij gelooft in kruis en opstanding van Christus, staat open voor geloofskritiek en heeft hart voor een wereldwijde gerechtigheid.

Bezwaren tegen het geloof

In de predikantsopleiding aan de VU had ik voor de studenten een lijstje van bezwaren tegen het christelijk geloof. Kellers lijstje komt ermee overeen: de kwestie van de ware godsdienst, het kwaad en God, het christelijk geloof en de claim op waarheid, het geweld veroorzaakt door godsdienst, de ergernis over een oordelende God (hel), het conflict wetenschap en geloof; de bijbel letterlijk lezen? Zijn antwoorden zijn lezenswaard. Ik plaats kanttekeningen bij Kellers opmerkingen over exclusivisme (sluit de waarheid van mijn geloof die van andere geloven uit?) en godsdienstig geweld.

Exclusivisme

Terecht zegt Keller dat we allemaal exclusivisten zijn in onze godsdienstige overtuigingen. Maar wat houdt dat in? Als ik zeg dat ik alleen van vis houd, dan sluit zo'n uitspraak uit dat ik van vlees houd. Maar als ik zeg dat ik het christelijk geloof belijd, sluit ik daarmee Jodendom, Islam of Humanisme uit? Als je het christelijk geloof als A opvat en de andere geloven als niet-A, dan zijn inderdaad andere religies en levensbeschouwingen uitgesloten. Maar je kunt het ook anders zien door geloven op te vatten als een *weefsel* van overtuigingen, rituelen en handelingsoriëntaties. Je ontdekt dan dat er op sommige punten overeenstemming is met andere levensbeschouwingen en op andere punten verschil. De christen is met de humanist bijvoorbeeld tegen het nihilisme en voor de waardigheid van de mens, maar de christen verschilt met vele humanisten inzake het geloof in God. Exclusivisme sluit dus niet uit dat er behalve verschillen ook overeenkomsten zijn met andere levensovertuigingen.

Is er in God geweld?

Keller gaat na '11 september' wel heel gemakkelijk om met de vraag van godsdienstig geweld. Hij wijst geweld in naam van het christendom af, maar onderzoekt niet hoe het komt dat ook door christenen altijd zoveel geweld is gebruikt. De kernvraag is of er in God geweld is. Als dat zo is, dan zijn zijn handlangers vaak ook gewelddadig. Door christenen is er veel geweld gepleegd in naam van God. René Girard heeft er terecht op gewezen dat een bepaalde uitleg van het kruis van Jezus (als offer voor onze schuld aan God betaald) van God een gewelddadige God maakt. Je kunt het kruis (en opstanding) van Christus ook anders uitleggen en wel als Gods protest tegen het geweld van mensen die Jezus tot zondebok hebben gemaakt. In God is geen geweld, zo heb ik elders betoogd, daarom dient geweld in naam van God te worden afgewezen.

Redenen voor het geloof

Keller geeft eerst een aantal redenen om te geloven en besluit die met een beknopte uitleg van de kern van het christelijk geloof waarbij hij ingaat op de betrouwbaarheid van de opstandingsverhalen van Jezus in het Nieuwe Testament. Vooral het gedeelte over de zonde is imponerend. Zonde is niet eenvoudig het weg doen van verkeerde dingen, maar je identiteit in allerlei aardse zaken zoeken in plaats van in God. Met Kierkegaard stelt hij dat geloof is: je diepste identiteit vinden in je relatie met God.

Mijn vraag is of Keller niet even rationalistisch is als bijvoorbeeld Richard Dawkins. Hij doet namelijk het omgekeerde van wat Dawkins doet. Hij meent dat de huidige gegevens van de natuurwetenschap zoals de oerknal en de regelmaat van de natuur aanwijzingen zijn voor het geloof in God. Ook meent hij dat we zonder God de ervaring van schoonheid in de kunst niet kunnen verklaren. Wil je geloof ook redelijk zijn dan dien je enigszins voor jezelf helder te hebben dat gegevens uit de natuurwetenschap niet tegen het geloof pleiten. Soms bevestigen zulke gegevens het geloof. Maar dit zijn geen redenen om te geloven maar alleen achteraf een bevestiging voor je geloof in God die niet alleen verlosser maar ook schepper is. Waar bestaat de positieve reden om te geloven in? Anders dan Keller zeg ik: in het geloof zelf, in de religieuze ervaring zelf.

Keller noemt behalve zijn uitleg van het christelijk geloof alleen redenen op grond van de natuurwetenschap, moraal of de schoonheidservaring. Je zou ook kunnen laten zien dat de gelovige zelf redelijk is in zijn geloof. Elders heb ik uitgelegd dat er met de uitspraak 'christenen ervaren heil van Godswege in Jezus Christus' in redelijk opzicht niets mis is. Aan atheïsten is uit te leggen dat het hebben van een relatie met God ook een relatie is, zij het wel een andere relatie dan die wij met mensen hebben. Ook kunnen we uitleggen dat het evangelieverhaal in feite bedoeld is als argument om te geloven dat Jezus de Zoon van God is. Ook is uit te leggen dat ook al is het geloof een zaak van het hart en speelt gevoel en emotie er een rol in, dit het geloof niet onredelijk maakt.

Kellers boek raad ik van harte aan om te lezen. Hij geeft in kort bestek heel veel om over na te denken.

Prof. dr. Wessel Stoker is de auteur van *Is geloven redelijk?* (Meinema 2004).